

Magdalena
Kempna-Pieniążek

Dziwniejsze niż fikcja
Rola wyobraźni w filmach
Marca Forstera

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Katowice • 2012

Dziwniejsze niż fikcja

**Rola wyobraźni
w filmach Marca Forstera**

Rodzicom

NR 2942

Magdalena Kempna-Pieniążek

Dziwniejsze niż fikcja

**Rola wyobraźni
w filmach Marca Forstera**

Redaktor serii: Studia o Kulturze
Tadeusz Miczka

Recenzent
Iwona Sowińska

Spis treści

Sztuka latania	7
Część pierwsza	
Wyobrażenia – pamięć – tożsamość	11
Zwierciadła i lampy. Kategoria wyobraźni w filozofii i estetyce	13
Biała kartka. Kategoria wyobraźni w fenomenologii i psychoanalizie	25
Nowe horyzonty. Wyobrażenia, pamięć i tożsamość w najnowszej filozofii	33
Maszyny imaginacji. Wyobrażenia w teorii filmu	39
Część druga	
Wyobrażenia w filmach Marca Forstera	49
W stronę cienia — <i>Zostań</i>	55
Postmodernistyczny film-zagadka	56
Pierwszy element	60
Drugi element	63
Trzeci element	69
Czwarty element?	74
W stronę Nibylandii – <i>Marzyciel</i>	79
Zaproszenie	80
Gościnność	84
Gra w udawanie	88
W stronę podmiotowości – <i>Przypadek Harolda Cricka</i>	97
Wielkie i małe narracje	98
Wielka rzeczywistość i małe rzeczy	105
Mały-wielki podmiot	111
W stronę nieba – <i>Czekając na wyrok, Chłopiec z latawcem</i>	117
Utajone przewinienia	117
Utajone obrazy	125
Utajona wyobraźnia	134

W stronę fantazmatu – <i>Quantum of Solace</i>	141
Bond jako fantazmat	141
Dekonstrukcja i demakijaż	145
Bond jako mit	150
Marzyciel w Fabryce Snów	155
Filmografia	161
Bibliografia	163
Indeks osobowy	167
Summary	171
Zusammenfassung	172

Sztuka latania

W jednej z najbardziej istotnych scen *Piotrusia Pana* Jamesa M. Barrié'ego tytułowy bohater – chłopiec, który nie chciał dorosnąć – uczy swoich nowych towarzyszy, dzieci państwa Darling, sztuki latania. Posypawszy trójkę rodzeństwa pyłem wróżki, Piotruś tłumaczy, że latać będą mogli tylko wtedy, gdy wyobrażą sobie coś naprawdę wspaiałego: „Trzeba sobie po prostu pomyśleć o czymś przyjemnym i cudownym [...] i takie myśli uniosą was w powietrze”¹. Wyobraźnia, która jest jedną z najważniejszych dla zrozumienia przesłania dzieła Barrié'ego kategorii, została tutaj ukazana jako siła, która dosłownie dodaje skrzydeł, pozwala wzbić się w przestworza się do lotu i dotrzeć do magicznej krainy Nibylandii.

W filmie *Przypadek Harolda Cricka* Marc Forster, który w 2004 roku jako autor *Marzyciela* zmierzył się z legendą *Piotrusia Pana*, zaproponował nieco inną wersję metafory wyobraźni pozwalającej zerwać się do lotu. W jednej z początkowych sekwencji pisarka Karen Eiffel (Emma Thompson) stoi na dachu wysokiego budynku, obserwując rozpościerającą się w dole ulicę. W pewnej chwili kobieta wyciąga przed siebie dłoń, a zaraz potem rzuca się w przepaść. Wkrótce okazuje się, że jest to tylko wizualizacja jej wyobrażeń – Karen nie stoi bowiem na dachu wieżowca, lecz na krześle w swoim pokoju.

Tym, co łączy wymienione sceny, jest motyw wyobraźni kojarzonej z lotem, choć oczywiście w każdej wersji inaczej nacechowany. W pierwszym przypadku mamy wszak do czynienia z sytuacją wz-lotu rozumianego jako przeniesienie się do magicznej krainy, w drugim zaś – z sytuacją z-lotu symbolizującego śmierć. Skonfrontowane ze sobą w obrębie twórczości Marca Forstera, sceny te stanowią dobry punkt wyjścia do rozważań na temat roli wyobraźni. Oto reżyser, który w obsypanym wyróżnieniami

¹ J.M. BARRIE: *Piotruś Pan i Wendy*. Przeł. M. RUSINEK. Kraków 2006, s. 46.

Marzycielu opowiedział historię ocalającej wyobraźni, silniejszej nawet od śmierci, zwraca swoją uwagę ku wyobraźni zdecydowanie ciemniejszej, która – w przypadku Karen chociażby – niesie ze sobą groźbę podobną do pełnego fascynacji zapatrzenia w niezgłębioną otchłań, co można oczywiście odczytać jako metaforę narcystrycznego skupienia się na wytworach własnej imaginacji. Karen jest wszak przeciwieństwem Jamesa M. Barrie’ego (Johnny Depp) z *Marzyciela*, traktującego rzeczywistość jako inspirację (a nie – jak to ma miejsce w przypadku Karen – jako przeszkodę) do snucia swoich fantastycznych opowieści. Jak widać, wyobraźnia wymaga, mówiąc metaforycznie, nie tylko opanowania umiejętności wyrastania ponad lub poza codzienność. Niejednokrotnie sztuka latania opiera się w dużej mierze na umiejętności spadania, a nawet lądowania.

Podstawowa teza niniejszej książki dotyczy tego, iż wyobraźnia jest dla twórczości Marca Forstera jedną z fundamentalnych kategorii. Czasem – tak jak w *Marzycielu* czy *Przypadku Harolda Cricka* (2006) – jest ona wprost tematyzowana. Kiedy indziej znów – jak w *Czekając na wyrok* (2001) czy *Zostań* (2005) – działa jak gdyby z ukrycia, będąc niewidoczną na pierwszy rzut oka siłą sprawczą dla opisywanych w filmach wydarzeń. Zdarza się też i tak, że – jak w *Quantum of Solace* (2008) – przejawia się ona w sile zbiorowych fantazmatów, z którymi Forster świadomie gra, angażując w ten sposób widza w dialog ze swym dziełem. Wieloaspektowość podejścia do problemu wyobraźni, manifestowana także w ambiwalentnym do niego stosunku, skłania do rozważań nad różnymi funkcjami spełnianymi przez tę siłę w filmach Forstera. Dlatego też zamierzam przyrzeć się problemowi wyobraźni z kilku perspektyw, traktując ją zarówno jako kategorię poznawczą, jak i etyczną czy antropologiczną. Analizując filmy Marca Forstera, pragnę ukazać rozmaite role wyobraźni – poczynwszy od jej działania kompensacyjnego, na jej wkładzie w konstruowanie tożsamości skończywszy. Interesować mnie przy tym będzie nie tylko jasna, lecz także ciemna strona imaginacji, czyli wyobraźnia w jakiś sposób groźna, niemal zwyrodniała.

Symptomatyczny wydaje się sposób, w jaki Forster mówi o wyobraźni w zrealizowanej w 2009 roku krótkometrażowej animacji

*LX Forty*². Jest to w dorobku reżysera, jak dotąd, nie tylko jedyny film *explicite* autotematyczny, lecz także jedyny, w którym twórca wypowiada się bezpośrednio o wyobraźni. Już samo to sprzężenie wydaje się nie pozostawać bez znaczenia: kiedy Forster mówi o sobie jako o twórcy, natychmiast sięga po kategorię imaginacji:

Zacząłem chodzić do kina po to, by spróbować wyobrazić sobie, jakie mogłoby być życie. Ale często nie podobało mi się to, co widziałem. Całymi dniami leżałem w łóżku, wyobrażając sobie kręcący się świat, powtarzający wciąż ten sam wzór w różnych formach³.

Pomijając fakt, iż wypowiedź reżysera została ujęta w formę filmu reklamowego, można zwrócić uwagę na to, że wyobraźnia funkcjonuje tu nie tylko jako metoda poznania świata, zgłębiania jego tajemnic, lecz także jako punkt negatywnego odniesienia: nasze wyobrażenia często nie idą wszak w parze z tym, co obserwujemy.

Nie tylko zresztą to, co Forster mówi, wydaje się w *LX Forty* znaczące. Zastanowienie budzi już sposób kreowania przestrzeni: oto reżyser przebywa na szczycie jednej z wielu piramid, w kluczu psychoanalitycznym symbolizujących oczywiście strukturę osobowości; przed nim znajduje się ekran, na którym ukazują się kolejne obrazy. Widz zostaje wciągnięty w swoistą, wizualną podróż, złożoną z następujących po sobie i przeobrażających się krajobrazów i symboli. Wśród nich pojawia się zarówno wizerunek ziemskiego globu w formie mechanizmu, jak i widok odległych galaktyk oraz struktura ludzkiego DNA przekształcająca się w spiralną ścieżkę. Nie można jednak zapomnieć, że ów lot ku metaforom ludzkiego istnienia i podejmowanym przez człowieka od wieków pytaniom, rozpoczyna się od spojrzenia na ekran. Patrzenie nie jest więc w filmie Forstera tylko patrzeniem; traktować je należy raczej jako twórcze oglądanie, dopowiadanie, konstruowanie wizji świata i własnego w nim miejsca. Obraz (np. filmowy) nie zabija ani nie zastępuje

² Film ten, reklamujący szwajcarskie linie lotnicze, można obejrzeć w Internecie, między innymi na stronie: <http://vimeo.com/5074553>. Data dostępu: 18 maja 2011.

³ *LX Forty*. Reż. M. FORSTER. Szwajcaria 2009.

wytworów wyobraźni, wręcz przeciwnie, staje się zwierciadłem, narzędziem introspekcji, umożliwiającym twórcze przewartościowanie podstawowych kategorii i nadanie im oraz otaczającemu światu nowego sensu, co zdaje się symbolizować finał *LX Forty*, w którym widać, jak białe piramidy porastają bujną roślinnością.

Krótkometrażowa animacja Marca Forstera ukazuje dodatkowo wyobraźnię za pomocą metafory lotu (w jej zakończeniu twórca zwraca się do widzów: „Chcielibyście latać? Ja tak”, co ma oczywiście związek przede wszystkim z reklamową treścią filmu), która wydaje się punktem centralnym wielu wykreowanych przez reżysera światów. Rzeczywistości przedstawione przez Forstera to wszak przestrzenie, w których roi się od latawców czy balonów, w których snuje się marzenia o latających chłopcach, a pisarze zmagający się z twórczym kryzysem konstruują wizje o spadaniu z dachu wieżowca.

Ponieważ kategoria wyobraźni w twórczości Marca Forstera funkcjonuje na wielu przenikających się płaszczyznach, istotne jest zdefiniowanie jej podstawowych aspektów i zarysowanie ścieżki ewolucji pojęcia, które przynajmniej od czasów romantyzmu stanowi jeden z podstawowych problemów nie tylko sztuki (w tym filmu), lecz także psychologii oraz filozofii. Warto także zwrócić w tym kontekście uwagę na sieć pojęć, w której ramach współcześnie pojawia się wyobraźnia. Kategorie najbardziej istotne w dzisiejszym dyskursie dotyczącym miejsca człowieka w ponowoczesnym świecie – takie jak pamięć, tożsamość, indywidualizm, język – bardzo często dotyczą problemu imaginacji, co wskazuje na fakt, iż z kategorii *stricto* estetycznej i psychologicznej stała się ona kategorią antropologiczną.

Problem wyobraźni w twórczości Marca Forstera ukażę w pięciu – moim zdaniem najbardziej wyróżniających się – odsłonach. Każda z nich związana będzie z nieco innym sposobem rozumienia imaginacji. Dopełniając się wzajemnie, umożliwią one, mam nadzieję, nie tylko omówienie funkcjonowania tego tematu w filmach twórcy *Marzyciela*, lecz także staną się przyczynkiem do wysnucia ogólnych wniosków dotyczących współczesnego rozumienia oraz roli wyobraźni.

Indeks osobowy*

A

Abrams Meyer Howard 20, 21, 163
Amenábar Alejandro 56
Anderson Brad 56, 64
Aronofsky Darren 51, 60, 77
Arterton Gemma 146
Arystoteles 13, 14, 33, 163
Austen Jane 49, 52, 82

B

Bachelard Gaston 11, 25–27, 29–33, 48, 152, 157, 163
Bachórz Józef 19, 36, 164, 165
Bachtin Michaił 104
Bacia Błażej 103, 163
Bale Christian 64
Barrie James Matthew 7, 8, 80, 81, 84–95, 97, 156, 163
Barthes Roland 101, 130, 133, 134, 144, 163
Baudry Jean-Louis 42, 163
Baumgarten Aleksander Gotlieb 16
Bazin André 144
Bennett Tony 144, 163
Bergson Henri 35, 44
Berry Halle 118
Bielik-Robson Agata 36, 37, 163
Bieńczyk Marek 19, 165
Blair Hugh 20
Blake William 17, 102, 164
Boe Christoffer 82, 83, 111
Bogart Humphrey 144
Bonnievie Maria 83
Boyle Peter 120

Brogowski Leszek 30, 152, 163
Brooks James Lawrence 99
Buber Martin 85, 163
Buckland Warren 56, 57, 163
Burke Edmund 18
Burton Tim 50, 51
Butler Gerard 118

C

Caillois Roger 89–91, 163
Calhoun Coronji 118
Campbell Martin 147, 148, 150, 154
Chonin Neva 55, 163
Christie Julie 80, 84
Chudak Henryk 29, 163
Cirlot Juan Eduardo 153, 163
Clouet Jean 133
Coleridge Samuel 20
Combs Sean 120
Cosio Joaquin 146
Cox Paul 50, 164
Craig Daniel 146
Cronenberg David 102
Crowe Cameron 56
Czapliński Przemysław 166
Czyż Antoni 13, 165, 166

D

Dargis Manohla 58, 163
Deleuze Gilles 43–47, 107, 158, 163
Dembińska-Pawelec Joanna 22, 165
Dench Judi 148
Depp Johnny 8, 79, 80
Derrida Jacques 19, 86, 164, 166

* Indeks nie obejmuje postaci fikcyjnych zawartych w tekście.

Dick Philip Kindred 98
 Dinesh Ali 118
 Domańska Ewa 34, 164
 Dostojewski Fiodor 56, 87, 104, 164
 Dybel Paweł 74, 75, 164
 Dziadek Adam 22, 163

E

Eastwood Clint 51
 Eberhardt Konrad 39, 165
 Ebert Roger 62, 73, 164
 Ebrahimi Zekeria 118
 Eco Umberto 150, 151, 164
 Ehsas Elham 122
 Einstein Albert 12
 Eliot Thomas Stearns 36
 Ershadi Homayoun 122

F

Fedewicz Maria Bożena 20, 163
 Fellini Federico 50
 Ferrell Will 98, 112
 Field Todd 51
 Fleming Ian 150, 151, 164
 Foucault Michel 34, 164
 Fox Oliver 92
 Francastel Pierre 41
 Francuz Piotr 48, 165
 Franus Ewa 20, 163
 Freud Zygmunt 27, 28, 60–63, 66, 69, 74,
 87, 142, 164
 Friedrich Caspar David 20

G

Gadacz Tadeusz 38, 166
 Gałęcki Jerzy 18, 164
 Garbo Greta 144
 Girard René 122–124, 164
 Gołaszewska Maria 19, 164
 Gosling Ryan 55, 58
 Goya Francisco 71
 Greenaway Peter 50

Groening Matt 98, 99
 Gruszczyński Marcin 38, 166
 Gutorow Jacek 155, 166
 Gyllenhaal Maggie 112

H

Hadamik Zofia 144, 164
 Hale Tony 113
 Haltof Marek 50, 164
 Hamid Rahul 159, 164
 Haneke Michael 99
 Heller Michał 11, 12, 164
 Helman Alicja 42, 52, 141, 163, 164
 Hendrykowski Marek 163
 Henriksson Krister 83
 Herbert Zbigniew 13, 15, 17, 21–23, 36, 37,
 164–166
 Herzog Werner 50
 Higmore Freddie 80
 Hoffman Dustin 80, 84, 103
 Hoskins Bob 60
 Hosseini Khaled 51, 117, 125–127, 135, 136,
 138, 139, 164
 Husserl Edmund 26, 27

J

Jakubowska Małgorzata 44–47, 164
 Janion Maria 142–144, 164
 Jarmusch Jim 50, 51, 102
 Jarrold Julian 79
 Jenkins Patty 51
 Jonze Spike 99
 Jopkiewicz Tomasz 125–127, 164
 Joyce James 36
 Jung Carl Gustav 27, 31, 66, 102

K

Kadłubek Zygmunt 17, 86, 166
 Kafka Franz 64
 Kaige Chen 51
 Kania Ireneusz 153, 163
 Kant Immanuel 18–20, 38, 164

- Kartezjusz (Descartes René) 26, 134
Kass Nikolaj Lie 83
Kempna (-Pieniążek) Magdalena 56, 58, 164
Kieślowski Krzysztof 58
Kinder Marsha 42, 164
Klawe Janina Zofia 23, 165
Kłobukowski Miłosz 146-154, 164
Knee Alan 79, 85
Konefał Sebastian Jakub 98, 99, 103, 165
Konwicki Tadeusz 144
Kot Karolina 123, 164
Koterski Marek 108, 115, 121
Kowalczykowa Alina 19, 36, 164, 165
Kowska Małgorzata 26, 165
Krukowska Halina 36, 165
Kurylenko Olga 146
Kwiatkowski Władysław 12, 166
Kwietniewska Małgorzata 19, 164
- L**
Latifah Queen 109
Ledger Heath 118
Lee Ang 49-52
Linder Christoph 144, 163
Loska Krzysztof 100, 165
Lubelski Tadeusz 100, 165
Lynch David 50, 51, 77, 99, 102
Lyotard Jean-François 19, 165
- Ł**
Łoziński Jerzy 36, 166
- M**
McCarthy Todd 55, 165
McGregor Ewan 55, 58
Madden John 79
Mahmidzada Ahmad Khan 118
Malkovich John 99
Margański Janusz 33, 43, 101, 163, 166
Margolis Mark 77
Maria I Stuart 22
Markiewicz Piotr 48, 165
Matysek Magdalena 101, 165
Mencwel Andrzej 47, 165
Merlau-Ponty Maurice 26, 163
Michałowska Marianna 130, 131, 165
Migasiński Jacek 26, 165
Miłosz Oskar 17, 164
Mitchell Radha 80, 118
Molière (właśc. Jean Baptiste Poquelin) 79, 82
Morin Edgar 39-43, 46, 79, 144, 157, 158, 165
Morris Wesley 55, 165
Mróz Piotr 25-27, 165, 166
- N**
Nead Lynda 20, 165
Nieszczerczewska Małgorzata 18, 27, 28, 62, 100, 141, 142, 165
Nietzsche Friedrich 22
Nolan Christopher 56, 147
- O**
Oleszczyk Michał 104, 107, 112, 165
Olszewski Jan 126, 137, 165
Osęka Andrzej 89, 163
- P**
Pascal Blaise 16, 17, 21, 165
Pawelec Andrzej 37, 165
Pawelec Dariusz 22, 165
Pessoa Fernando 23, 165
Pico della Mirandola Giovanni 15, 16, 18, 165
Pietrasik Zdzisław 55, 165
Pinsky Mark 103, 165
Platon 13, 15, 21, 33
Podrez Ewa 13, 18, 165, 166
Pound Ezra 36
Puccini Giacomo 150
Przybysz Piotr 48, 165

R

Razagi Wali 118
Reaser Elizabeth 59
Resnais Alain 44, 46, 50, 82, 83, 111
Reszke Robert 61, 85, 163, 164
Ricci Leonard 42
Ricoeur Paul 33–36, 45, 101, 166
Rilke Rainer Maria 36
Robbe-Grillet Alain 46
Rogoziński Julian 25, 163
Rorty Richard 107
Rousseve Dan 103, 166
Rusinek Michał 7, 163
Rybicki Jan 136, 164

S

Sartre Jean-Paul 25–27, 31, 33, 34, 165, 166
Sciora Annabella 71
Segal Hanna 28, 29, 51, 74, 75, 87, 90, 151, 164, 166
Sharian John 64
Shelley Percy 20
Shyamalan M. Night 56
Siemek Andrzej 34, 164
Sienkiewicz Henryk 87
Siwek Paweł 13, 163
Sławek Tadeusz 17, 86, 88, 166
Sobol Elżbieta 14, 165
Sochoń Jan 13, 15, 16, 166
Sokrates 33
Stankowska Agata 166
Starobinski Jean 12, 100, 166
Steiner Geroge 35, 36, 134, 166
Szczepaniak Sławomir 13, 16, 165, 166
Szekspir William 79, 82
Szyłak Jerzy 101, 102, 107, 166
Szymutko Stefan 106, 107, 166

Ś

Śliwiński Piotr 166
Śpiewak Anna 25, 165, 166

T

Tatarkiewicz Anna 29, 89, 163
Taylor Charles 36–38, 48, 101, 114, 166
Thompson Emma 7
Thornton Billy Bob 118
Tirard Laurent 79
Toub Shaun 122
Trąbka Jan 11, 12, 166
Trznadel Jacek 133, 163
Tycjan (właśc. Tiziano Vecellio) 133

U

Ugniewska Joanna 150, 164

W

Wajda Andrzej 144
Waksmund Ryszard 87, 166
Wang Wayne 100, 102, 107
Ward Vincent 70
Watts Naomi 55, 59, 77
Welles Orson 44
White Hayden 33, 34
Wiegandt Ewa 166
Wilder Billy 149
Wiktoria z dynastii hanowerskiej 81
Wilkoszewska Krystyna 100, 166
Williams Robin 70
Winslet Kate 79, 80
Wojciechowski Piotr 84, 86, 166
Wollstonecraft Shelley Mary 20
Woollacott Janet 144, 145, 163
Wordsworth William 20

Z

Zarębski Konrad J. 145, 147, 150, 166
Zemeckis Robert 100
Zhang Yimou 51

Ż

Żeleński Tadeusz (pseud. Boy) 16, 165

Magdalena Kempna-Pieniążek

Stranger than fiction The role of imagination in Marc Forster's movies

Summary

The book was devoted to the place Marc Forster's output is given in the category of imagination. In the first part the author outlines the most important theories of imagination, starting from the ancient conceptions and phenomenology to contemporary philosophy and film thought. When discussing the opinions of such researchers as Gaston Bachelard, Jean-Paul Sartre, Hanna Segal, Paul Ricoeur, Edgar Morin and Gilles Deleuze conclusion on a multidimensional understanding of this problem and its entanglement into contemporary redefinitions of such categories as memory can be drawn.

The second part of the book constitutes a collection of analyses of Marc Forster's movies (*Finding Neverland*, *Stay*, *Stranger than Fiction*, *The Kite Runner*, *Monster's Ball*, *Quantum of Solace*). The author presents the levels on which the concept of imagination understood as a psychological, aesthetic or philosophical, and, above all, anthropological category appears in director's works in five subsequent scenes. In her interpretations, she makes use of different research tools, including, René Girard's or Roland Barthes' theories. She also refers to, among others, the problems of movie authorships, postmodern movie, contemporary collections of phantasms, and the occurrence of mythic structures in pop culture at the turn of the 20th and 21st centuries. Although the most popular Forster's works constitute the core issue, the author also touches upon his less known projects, such as a debuting movie *Everything Put Together* or a commercial *LX Forty*.

Conclusions from the analyses conducted, included in the book, correspond with the latest theories of imagination. In the light of Forster's works imagination presents itself as a category tightly connected with memory, identity or subjectivity.

Magdalena Kempna-Pieniążek

Schräger als Fiktion Die Rolle der Phantasie in Marc Forsters Filmen

Zusammenfassung

Das Buch ist der Phantasie und deren Rolle in Marc Forsters Filmen gewidmet. Im ersten Teil nennt die Verfasserin die wichtigsten Phantasietheorien, angefangen von altertümlichen Konzeptionen, über Phänomenologie zu heutigen Philosophie und Filmkunst. Anhand der Ansichten von solchen Forschern, wie: Gaston Bachelard, Jean-Paul Sartre, Hanna Segal, Paul Ricoeur, Edgar Morin und Gilles Deleuze ist sie zum Schluss gelangt, dass obengenanntes Thema vielseitig ist und mit heutigen Neudefinitionen von solchen Kategorien, wie Gedächtnis betrachtet werden muss.

Den zweiten Teil des Buches bilden die Analysen von Marc Forsters Spielfilmen (*Wenn Träume fliegen lernen*, *Stay*, *Schräger als Fiktion*, *Drachenläufer*, *Monster's Ball*, *Quantum Trost*). In fünf aufeinanderfolgenden Aufzügen versucht die Verfasserin, auf die Ebenen hinzuweisen, auf denen die als psychologische, ästhetische, philosophische aber vor allem anthropologische Kategorie verstandene Phantasie in den Filmkunstwerken des Regisseurs zum Vorschein kommt. Sie bedient sich dabei verschiedener Forschungsmittel, darunter der Theorien von René Girard oder Roland Barthes. Sie berührt auch u.a. folgende Probleme: die Urheberschaft eines Films, postmoderne Filmkunst, gegenwärtige kollektive Phantasmen und das Vorhandensein von mythischen Strukturen in der Popkultur der Wende des 20. u. 21. Jh. Obwohl im Mittelpunkt ihrer Aufmerksamkeit die berühmtesten Forsters Spielfilme stehen, bezieht sich die Verfasserin auch auf seine weniger bekannten Werke: den Debütfilm *Everything Put Together* und den Werbefilm *LX Forty*.

Die aus den durchgeführten Analysen gezogenen und im Resümee enthaltenen Schlüsse stimmen mit den neusten Phantasietheorien überein – im Lichte Forsters Filmkunstwerke erscheint die Imagination als eine mit Gedächtnis, Identität und Subjektivität eng verbundene Kategorie.

W projekcie okładki wykorzystano zdjęcie autorstwa Justyny Szulc-Więcek

Redaktor
Magdalena Białek

Projektant okładki
Paulina Dubiel

Redaktor techniczny
Barbara Arenhövel

Korektor
Aleksandra Gaździcka

Skład i łamanie
Bogusław Chruściński

Copyright © 2012 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336

ISBN 978-83-226-2089-2
(wersja drukowana)

ISBN 978-83-8012-503-2
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 11,0. Ark. wyd. 9,5. Papier
offset. kl. III, 90 g Cena 12 zł (+VAT)

Druk i oprawa: PPHU TOTEM s.c.
M. Rejnowski, J. Zamiała
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław

Magdalena Kempna-Pieniążek **Dziwniejsze niż fikcja...**

Cena 12 zł (+ VAT)

ISSN 0208-6336 • ISBN 978-83-8012-503-2